

Regeringskansliet, Näringsdepartementet
n.remissvar@regeringskansliet.se
anders.wannberg@regeringskansliet.se

Remiss avseende En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet (SOU 2021:81)

Er beteckning: N2021/02620

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsen ställer sig positiv till den förhöjda ambitionsnivån att skydda råvatten för vattenproduktion och ser även gärna att framtida resurser skyddas för vattenproduktion, framförallt de som är relativt opåverkade idag. Länsstyrelsen vill dock lämna följande synpunkter och kommentarer:

Synpunkter och kommentarer med hänvisningar

Kap. 1.7 Förslag till förordning om ändring i vattenförvaltningsförordningen (2004:660)

Medlemsstaterna ska enligt Artikel 9 (2 c.) i det omarbetade vattendirektivet säkerställa att vattenleverantören ”*identifierar farorna och de farliga händelserna i försörjningssystemet och innefattar en bedömning av de risker som de kan utgöra för människors hälsa genom användning av dricksvatten, med beaktande av risker som härrör från klimatförändringar samt läckor och läckande ledningar.*”

Länsstyrelsen menar att det inte är sannolikt att verksamhetsutövarna själva har den övergripande kunskap som krävs för att kunna beakta risker som härrör från klimatförändringar om de inte fått tillgång till sådan information. För att säkerställa att denna information finns tillgänglig föreslår Länsstyrelsen följande tillägg till förslaget till förordning om ändring i vattenförvaltningsförordningen (2004:660), vilket är i enlighet med det omarbetade direktivets syften (Länsstyrelsens tillägg i kursiv stil):

7 a kap. 5 § Vattenmyndigheten ska på grundval av riskbedömningen enligt 1 § se till att det finns och genomförs övervakning av parametrar, ämnen eller förorenande ämnen i ytvatten eller grundvatten i tillrinningsområdena för uttagspunkter för dricksvatten

samt av risker som härrör från klimatförändringar som kan utgöra en risk för människors hälsa via vattenförbrukning eller leda till en oacceptabel försämring av kvaliteten på dricksvatten. Om vattenmyndigheten bedömer det lämpligt ska övervakningen ingå i de övervakningsprogram som avses i 7 kap. 1 §.

Kap. 3.3.4 Konflikter mellan motstående intressen

I kapitlet lyfts vissa aspekter i mål om tillstånd enligt miljöbalken för uttag av vatten. I sammanhanget vill Länsstyrelsen påpeka att vattenuttag för produktion av dricksvatten kräver tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken. För dricksvattenförsörjningen kan det vara ett problem att tillstånd ibland saknas eftersom dricksvattenproducenten då inte har någon laglig rätt till råvattnet. Därutöver kan andra verksamheter såsom industrier, jordbruk och golfbanor ha tillstånd till vattenuttag. I så fall gäller att tillståndshavaren har företräde vid konkurrenssituationer.

Kap. 4.4.2 Grundvattenverk

Uppgiften att ”Grundvatten förorenas inte så lätt” (sid 103) är missvisande. Många grundvattenverk har till exempel PFAS, bekämpningsmedelsrester och vägsalt i råvattnet, vilket visar att grundvattenmagasin är sårbara och mottagliga för föroreningar. Speciellt sårbara är åsryggar där i princip all nederbörd och vattenlösliga föroreningar infiltrerar isälvsavlagringarna och når grundvattenytan på en relativ kort tid. Många vägsträckor i Sverige går ovanpå åsryggar då de lämpar sig att anlägga vägar på, inklusive motorvägar med tung trafik med farligt gods.

Kap. 5.2 Länsstyrelserna

I kap. 5.2 beskrivs några av länsstyrelsens många uppgifter. Det nämns dock inte att länsstyrelsen har ett särskilt uppdrag att samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat. I uppgiften ingår bland annat att följa hur klimatförändringarna påverkar vattentillgången i länet.

Övergripande synpunkter

Finansiering

Länsstyrelsen vill poängtera att de nytillkomna uppgifter som kan tillkomma länsstyrelsernas beredningssekretariat behöver finansieras fullt ut.

Hur ser sambandet mellan vattenskyddsområden och riskanalysen av tillrinningsområden ut?

Länsstyrelsen ser en potentiell risk för dubbelarbete vid exempelvis länsstyrelsens arbete med att svara på remisser, om både Vattenmyndigheten, Länsstyrelsen och kommunen beaktar samma frågor/parametrar rörande både vattenskyddsområden och tillrinningsområdet. Detta behöver beaktas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Behov av vägledningar

Länsstyrelsen ser behov av vägledningar exempelvis gällande:

- praktisk innebörd av länsstyrelsens uppdrag att följa upp frågan om att förbättra eller upprätthålla tillgången till dricksvatten och att främja användningen av dricksvatten ur kran (kap. 1.12 och kap. 16.3.7)
- hur länsstyrelsens tillsyn över kommunernas ansvar för underhåll av allmän va-anläggning ska gå till (kap. 13.4.4),
- den praktiska tillämpningen av informationsutbyte och sekretess (kap. 19).

Dricksvattnets kvantitativa status

Enligt dricksvattendirektivet är tillgången till dricksvatten en viktig aspekt. Vattenbrist har blivit allt vanligare även i Sverige. I betänkandet är det dock snarast dricksvattnets tillgänglighet som avses och inte vattnets kvantitativa status. I betänkandet sägs att (s.181): *”Eftersom risken för vattenbrist blivit alltmer påtaglig även i Sverige behöver resursfrågan belysas av den myndighet som genomför direktivet i sina föreskrifter.”* Länsstyrelsen vill betona vikten av att detta tydliggörs i författningskommentarer i det fortsatta arbetet.

Enskild dricksvattenförsörjning

Kommunens tillsynsroll över att fastighetsägare säkerställer god dricksvattenkvalitet kan behöva förtydligas och förstärkas. I den rollen kan kommunen behöva vägleda fastighetsägare vilka ämnen som kan behöva analyseras utifrån påverkanssituationen i kommunen. Det bör ske mot bakgrund av påverkan från olika verksamheter såsom deponier, förorenade områden, användning av brandskum och höga bakgrundshalter av hälsofarliga ämnen.

Data från råvatten och vattenmagasin som kommunicerar med råvattenmagasin

Verksamhetsutövare för dricksvattenproduktion ska dela och möjliggöra att dela data från råvattenkontroll. Därutöver ser Länsstyrelsen även ett stort behov av att även andra verksamhetsutövare samt tillsynsmyndigheter ska ha möjlighet att dela data från grundvattenmagasin och grund- och ytvattenförekomster. Exempelvis behöver mätningar i förorenade

områden utförda av kommuner eller andra verksamhetsutövare kunna skickas in till nationell datavärd så att Länsstyrelsen/Vattenmyndigheten kan använda data för statusklassning, riskvärdering och påverkansanalys.

Tillgång till dricksvatten

Länsstyrelsen noterar att socialtjänstlagen främst inriktar sig till boende inom kommunen och att papperslösa därför hamnar mellan stolarna vad gäller tillgång till dricksvatten på allmän plats. Utredningens bedömning är att det för närvarande inte finns skäl att införa tvingande regler om att utomhus- och inomhusutrustning för dricksvatten ska installeras på allmän plats. Det framgår dock inte varför denna kostnad inte kan anses motiverad vilket enligt Länsstyrelsen är en brist.

Dricksvatten till djur och primärproduktion

Länsstyrelsen anser att definitionen av dricksvatten bör förtydligas avseende huruvida den omfattar livsmedelsföretag inom primärproduktionen eller ej (exempelvis anläggningar för livsmedelsproducerande djur/primärproduktion livsmedel och foder) samt vilka konsekvenser det i så fall skulle kunna innebära för dessa företag. I det fall definitionen av dricksvatten även skulle omfatta primärproduktionen, skulle detta kunna medföra utökade krav på provtagning och rapportering för primärproducenten, vilket i så fall behöver analyseras avseende konsekvenserna för dessa verksamheter. Det är även viktigt att tillgången till rent vatten av hygienisk kvalitet beaktas även för djurhållningen, främst för djuranläggningar med större vattenåtgång.

Plan- och bygglagen

Vattendirektivets huvudändamål är att det ska finnas vatten av tillräcklig mängd och av bra kvalitet. Vad det gäller grundvatten innebär det att god kvalitativ status ska bibehållas eller uppnås. Om andelen hårdgjord yta ökar så minskar nybildningen av grundvatten. Vidare sker ofta nyexploatering i goda grundvattenbildande områden såsom i nedlagda grustag. Detaljplaner kan komma att överprövas av länsstyrelsen i fråga om påverkan på den kvantitativa och kvalitativa statusen mot bakgrund av de bindande miljökvalitetsnormerna. Detta skydd för grundvattenbildningen kan stärkas om påverkan på grundvattenbildning uttryckligen regleras i plan- och bygglagen. Exempelvis på så sätt att byggnader inte ska få placeras på goda infiltrationsområden för grundvattenmagasin lämpliga för dricksvattenproduktion.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsöverdirektör Åsa Ryding med miljöhandläggare Mattis Loberg som föredragande. I den slutliga handläggningen har även miljödirektör Johanna Lindgren, landsbygdsdirektör Ulrika Lundberg och avdelningschef Helena Remnerud medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.